Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta keskiviikko 07.05.2025 klo 11.30 / VNS 2/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

VNS 2/2025 vp, valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026—2029

Julkisen talouden suunnitelma vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (473/2013) vaatimusta keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta ja perustuu valtiovarainministeriön kansantalousosaston makrotalouden ja julkisen talouden ennusteeseen. Lisäksi se sisältää Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelman vuotuisen edistymisraportin.

Keskiset huomiot

Julkisen talouden suunnitelmassa talouskasvun arvioidaan olevan 1,3 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosentin tuntumassa vuosina 2026–2029. Kauppapoliittiset jännitteet ja geopoliittinen epävarmuus huomioon ottaen niin sanotun perusuran mukaisen ennusteen voidaan katsoa olevan erityisesti kuluvana vuonna kohtuullisen positiivinen.

Samaan aikaan julkisen talouden alijäämä ylittää tarkastelujakson jokaisena vuonna kolmen prosentin tavoitetason huolimatta perusuran sisältämästä oletuksesta kohtuullisen hyvään talouskasvuun.

Keskeiseksi seikaksi tässä tilanteessa nousee se, miten hallituksen puoliväliriihessään päättämät toimet, joilla vauhditetaan talouskasvua ja puretaan kasvun esteitä, onnistuvat konkretisoitumaan talouskasvuksi. Hallituksen kasvutoimia voidaan kokonaisuutena pitää toimintaympäristön rajoitteet huomioon ottaen kunnianhimoisina.

Palkkaverotuksen osalta hallituksen päätös laskea ylimpiä marginaaliveroja on yksi yrittäjien eniten kannattava kasvua tukeva verotoimi. Myös taloustieteellinen tutkimusnäyttö ansioverotuloverotuksen pitkän aikavälin positiivisista kasvuvaikutuksista on vahvaa.

Marginaaliverojen alennuksella on työn tarjontaa lisäävää vaikutusta ja ottaen huomioon Suomen haasteet sopeutuessamme ikärakenteessa

tapahtuvaan muutokseen, on perusteltua tehdä toimia, joilla voidaan turvata työpanoksen saatavuutta.

Vaikka työllisyystilanne juuri nyt on heikentynyt ja työtä vailla olevien määrä on kasvanut, rakenteellinen ongelma työpanoksen niukkenemisesta ei ole hävinnyt mihinkään. Lisäksi meillä on tässäkin työllisyystilanteessa yrityksiä, joiden kasvua rajoittaa ennen kaikkea sopivan työvoiman puute.

Hallituksen päätöstä laskea ylimpiä marginaaliveroja voidaan pitää kannatettavana ja vastuullisena pidemmän aikavälin kasvutoimena. Lyhyellä aikavälillä julkisen talouden heikko tila asettaa riskejä sille, miten kasvutoimet konkretisoituvat kasvuksi. Julkisen talouden heikko tila nostaa riskiä siitä, että julkisen talouden tervehdyttäminen voi johtaa tilanteeseen, jossa joudutaan tekemään kasvun kannalta haitallisia säästö- ja veropäätöksiä julkisen talouden vakauttamiseksi.

Epävarmuus julkisen talouden vakautumisesta ja sen edellyttämistä toimista lisää yritysten ja kuluttajien epävarmuutta. Epävarmuus puolestaan on myrkkyä investoinneille ja yksityiselle kulutukselle. Kokonaisuuden kannalta on tärkeää, että veropäätösten ohella tehtiin laaja paketti erilaisia kasvutoimia, joilla tuetaan suomalaisia yrittäjiä ja elinkeinoelämää ottamaan rohkeasti kasvuaskelia ympäröivistä epävarmuuksista huolimatta. Samaan aikaan on tärkeää, että muuta lainsäädäntöä on kehitetty siihen suuntaa, että se kannustaa työn vastaanottamiseen. Näin voidaan turvata paitsi kasvutavoitteet, myös hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus. Nykyisen kaltainen yhteiskuntamalli edellyttää riittävän korkeaa työllisyyttä.

Julkisen talouden tasapainottamiseksi toteutettavaa finanssipolitiikan linjaa voidaan pitää monelta osin oikean suuntaisena, mutta osittain riittämättömänä. Näkemyksemme mukaan esimerkiksi suorissa yritystuissa olisi ollut enemmän perkaamista.

Muutama seikka herättää huolta. Päätös leikata kuntien valtionosuuksia 75 miljoonalla eurolla voi iskeä kuntien elinvoimaa vahvistaviin elinkeinopoliittisiin toimiin. Uskomme kuitenkin, että leikkauksista huolimatta kunnissa on halu jatkaa yritystoiminnan ja työllisyyden edistämiseen tähtääviä elinvoimaa vahvistavia toimia.

Lisäksi päätös luopua kaavamaisesta työhuonevähennyksestä uhkaa kiristää toiminimiyrittäjien verotusta. Päätös uhkaa kiristää yli 4 000 toiminimiyrittäjän verotusta ansiotuloveroalesta huolimatta.

Emme pidä hyväksyttävänä sitä, että usean tuhannen toimihenkilöyrittäjän verotus kiristyisi ja katsomme että kaavamaista työhuonevähennystä ei

tulisi poistaa, mutta katsomme, että sen voi valtiontaloudellisista syistä tarvittaessa laskea 750 euroon.

On erinomaista, että hallitus teki merkittäviä kasvua tukevia veropäätöksiä. Kaavamaisen työhuonevähennyksen poistaminen uhkaa kuitenkin heikentää yksinyrittäjien asemaa, eikä toimi siten välttämättä paranna kasvua tai julkisen talouden tilaa.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
johtava ekonomisti